

STICHTING DOGON ONDERWIJS
nieuwsbrief #02 november 2016

Het bezoek in september 2016

Het was weer een prachtige reis door een ongekend groen landschap. Nooit eerder was ik eind september in Mali. Het heeft zelfs tijdens onze reis drie keer geregend. Aanleiding voor de reis is de grote opening van het Lyceum in Sangha waar 1 oktober de nieuwe leerlingen beginnen aan een voor Mali nieuwe aanpak van het praktijkonderwijs. We hebben hier sinds 2008 eigenlijk al aan gewerkt, kortom een moment dat we niet willen missen. De blauwe pomp vraagt de nodige aandacht omdat we nu serieuze fondsen binnen hebben om het plan ook uit te rollen, vandaar dat Jan Joost, die dit project trekt, mee was. Verder de gebruikelijke bezoeken aan locaties die onze partner ADI heeft voorbereid voor de plannen van 2017. Een belangrijk deel van de reis zijn altijd de gesprekken met de medewerkers van ADI, een groeiend team waar vooral Amatigue en Saidou nadenken over de toekomst van hun organisatie. Als gast reed Arie Rangelrooij mee, omdat hij voor stichting Djenné de school in Djenne op poten gaat zetten. Goed gezelschap en van belang om kennis mee uit te wisselen. Ook omdat we met Boubacar Kouroumansé uit Djenné een belangrijke lokale kennisbron hebben voor de lokale bouwmethoden. In deze nieuwsbrief vinden jullie onze bevindingen en ervaringen van de reis.

Mission september 2016

Blauwe Pomp Mali

Moskee in Nando: Initiatief Dogon Cultuur

Groene Woestijn Initiatief

Les Mots Imprimés

Het Praktijk Lyceum in Sangha

De opening van het Lyceum

Het Professioneel Lyceum in Sangha werd op een zaterdag geopend, maar wij kwamen donderdagavond al aan om te zien hoe alle voorbereidingen liepen. Een indrukwekkende organisatie met vele jongeren (wij schatten een kleine 30) vormde het organisatiecomité onder leiding van de burgemeester. Tot in detail lag er een draaiboek met namen, ontvangstplekken, speeches, maar ook een ‘toeristische’ rondleiding, de camerapositie voor nationale televisie en pers. Maar ook praktische zaken als eten, water, de geluidsinstallatie, de publiekstribune, het verplaatsen van de markt van Sangha zodat er na afloop ook voor de geïnteresseerde bevolking eten was. Hoezo, kunnen ze niet organiseren!!!! Wij hebben op de school driemaal de ronden gelopen zoals die met de ministers zouden worden gedaan zodat alles ook de goede aandacht kreeg, inclusief de uitleg van de rol van ADI. De opening zelf verliep vlekkeloos en werkelijk perfect binnen planning. Voor Sangha een ongekend

ADI team

De officiële opening van het Lyceum

De aanwezigheid van de ministers tijdens de opening

spektakel. Een konvooi van een kleine 30 auto's met de minister, gouverneur, sousperfect, de directeur generaal van praktijkonderwijs uit Bamako en dus voor het eerst drie zeer serieuze militaire auto's met zo'n 15 militairen om het konvooi te beschermen. Veel speeches en vooral ook nadruk op het bijzondere van deze eerste school die het voorbeeld moet worden van een andere aanpak van de overheid om lokaal praktijk onderwijs te gaan realiseren met een aansluiting op wat er lokaal nodig is. De nieuwe directeur van de school, Ladaogo Kinda, is zeer gemotiveerd om dit te gaan realiseren en wordt hierin gelukkig goed gesteund door de directeur van de Technical and Vocational Education in Mali, Oumar Jacouba Maiga. Per 1 oktober zijn er 110 nieuwe leerlingen die starten met twee curricula; Bouwen en elektriciteit. Water en landbouw staat voor 2017 op de agenda met vanzelfsprekend weer meer nieuwe leerlingen en docenten.

De uniformen voor de leraren

De toespraak van de minister van onderwijs

De dansen van de Dogon maskers tijdens de opening

De restauratie projecten

Op de dag van aankomst is het team dat bestond uit Jurriaan, Jan Joost, Arie, Amatique en Boureima (de nieuwe employee van ADI die betrokken is bij het Initiative Dogon Culture), direct naar Nando gegaan. Het programma bestond uit het bezoeken van de weg naar het dorp, de moskee en de huizen die waren geselecteerd voor de volgende restauratiefase. Toen zij aankwamen in het dorp werden ze verwelkomd door Boubacar Kouroumansé, de expert van Djenné, en de burgemeester van Djenné. De drie huizen die zijn uitgekozen voor de restauratie, werden geïnspecteerd en dit was ook een goede gelegenheid te genieten van de traditionele architectuur van Nando. De volgende dag ontmoette het team Pierre Guindo, de directeur van de Mission Culturelle van Bandiagara. Deze vergadering was niet alleen bedoeld om de samenwerking tussen de Mission Culturelle en de NGO ADI te versterken, maar ook om de krachten te bundelen bij de restauratieactiviteiten van de culturele gebouwen. Omdat de Mission Culturelle verantwoordelijk is voor het managen van de site van de Cliff van Bandiagara (UNESCO werelderfgoedlijst), bood de vergadering ook de gelegenheid alle activiteiten van het Initiative Dogon Culture te bespreken die betrekking hebben op het cultureel erfgoed. De bijeenkomst werd afgesloten met het tekenen door beide partijen van een document dat de benadering van de geldschietters faciliteert. We waren blij te merken dat de MCB het Initiative Dogon Culture van de ADI verwelkomt en dat is een flinke stimulans voor het behoud van het cultureel erfgoed.

Het bezoek van het dorp

De ontmoeting met Pierre Guindo

Één van de huizen gekozen voor de restauratie

Het vaccinatiegebouw

Het gebouw wordt gesitueerd op het bestaande complex van het ziekenhuis in Sangha en in het ontwerp wordt een ruimte voor de vaccinatie gecombineerd met een kantoor en een beschaduwde plek ten behoeve van discussie en andere activiteiten voor vrouwen. Alleen het dak moest er nog op, maar men wil altijd even weten of al het metselwerk in orde is. Het ziet er wederom prachtig uit. Weer een nieuw team dat laat zien dat ze een project kunnen realiseren. Op het terrein komt nu ook een laboratorium om vooral bloedonderzoek te doen. De financiering loopt via de Italiaanse donoren die ook niet meer in Mali durven te komen maar inmiddels ook vertrouwen krijgen in ADI als uitvoerder van projecten voor hen.

Het vaccinatiegebouw is bijna voltooid

De plaats van de laboratorium van de analyse

Het begin van de constructie van het laboratorium

Blauwe pomp

SDO en ADI willen dat er een lokale economie kan groeien door het oprichten van lokale bedrijven, bijvoorbeeld voor de Blauwe Pomp. Stap 1 is het verkopen van de pomp en dat gaat goed met de 5 jaar garantie die ADI biedt. Stap 2 is het snel en effectief optreden als een pomp stuk is. Dat kan alleen als er opgeleide technici zijn, als er onderdelen zijn en als er transportmiddelen zijn. Daar zijn we nu ruim een jaar mee bezig. We hebben de pech gehad dat er veel kapot is gegaan bij de eerste 10 Blauwe Pompen die geplaatst zijn. Alle betrokkenen zijn zeer op de proef gesteld: de technici, de projectleider, de producent en wij van SDO. 19 keer moesten de teams uitrukken en zijn pompen uit elkaar gehaald, ruim 200 onderdelen zijn vervangen. De teams zijn op een herhalingscursus geweest. De belangrijkste oorzaak: een fout (in Nederland) in de productie van de moffen die de verbinding vormen tussen twee buiselementen. Het heeft veel geld gekost en het heeft het project vertraagd. Maar het heeft het project ook goed gedaan. Er is expertise opgebouwd, de teams zijn beter ingewerkt en meer vertrouwd met de Blauwe Pomp. Aspecten waaraan met het weggeven van pompen nauwelijks aandacht besteed wordt. We kunnen nu terugkijken op de aanloopperiode van het project Pompe Bleue Mali. De kinderziektes zijn overwonnen en er zijn geoefende teams die snappen hoe de pomp in elkaar zit. Ik heb het in September kunnen zien en ik ben onder de indruk van de inzet en opgebouwde deskundigheid. Bovendien komt er in januari een fourwheeldrive aan in Mali speciaal voor de installatieteams. Het project 1000 Blauwe Pompen voor Mali is dus beduidend meer dan 1000 pompen, het is een ontwikkeling.

Mamadogou Togo, de nieuwe werknemer

De gebroken moffen

Het opslag van de pompen

De nieuwe school in Bombou

Bij het vorige bezoek aan het Peuldrorp Bombou in maart waren er een aantal voorwaarden gesteld waaraan moest worden voldaan om een school te bouwen . Onder andere dat de CAP zou zorgen voor leraren en akkoord is met de locatie van een nieuwe school. We hebben het plan gepresenteerd wat op veel instemming kon rekenen omdat een school nodig is.

De samenwerking tussen de 3 Dogon dorpen en het Peuldrorp om te zorgen voor ondersteuning tijdens de bouw en vanzelfsprekend hun overtuiging dat hun kinderen gewoon gezamenlijk naar school gaan! Al deze zaken zijn opgelost en hebben we besproken met de dorpen.

Meni Kodio laat zien het project aan vrouwen en kinderen

Het gesprek met de ouderen van het dorp

Het dorp van Boumbou

Veiling de Zwaan: 8 november

In 1964 zat heel Nederland aan de buis gekluisterd, gefascineerd door de beelden van een expeditie naar de grotten in de Bandiagara klif in Mali, nu bestempeld als Werelderfgoed door de Unesco. De expeditie was opgezet door het Antropo-Biologisch Instituut van de Universiteit van Utrecht en het museum voor Landen Volkenkunde in Rotterdam. Onder leiding van architect Herman Haan werd onderzoek gedaan naar de vraag of het uitgestorven Tellem-volk verwant is aan het huidige Dogon-volk. Het was voor het eerst dat de grotten van het verdwenen volk van de Tellem werden bezocht door westerlingen.

Van deze expeditie werd dan ook uitgebreid verslag gedaan door de NCRV op het enige televisienet dat Nederland toen rijk was. Ook het Algemeen Dagblad en verschillende tijdschriften wijdden veel aandacht aan de 'Tellem-expeditie' welke een nationale TV-hit werd. De onder moeilijke omstandigheden opgenomen beelden, werden door KLM-piloten naar Nederland gevlogen en op onaangekondigde tijdstippen uitgezonden. Zo'n 'real life soap' uit het verre Afrika was volstrekt nieuw voor het Nederlandse publiek, dat de expeditie dan ook met argusogen volgde. Veel Nederlandse Tribale kunstverzamelaars zijn in deze periode begonnen met het verzamelen van Afrikaanse kunst, mede door de enorme exposure van de prachtige objecten die door het Dogon-volk gemaakt werden.

De dichter Bert Schierbeek schreef samen met architect en amateurarcheoloog Herman Haan een boek over deze expeditie waarin verschillende objecten werden afgebeeld. De objec-

Tweede Tellem-expeditie nu aan de basis van Westafrikaanse cultuur?

De bespreking voor de Tellem-expeditie (1972)

Herman Haan tijdens de expeditie

Joop van Stigt in de Dogon gebied

ten werden meegenomen bij deze en eerdere expedities naar Mali en het Dogon volk (Bert Schierbeek, Moussa Oumar Sy, Herman Haan, 'Tellem', Phoenix boeken, Zeist, 1965). Het toeval wil dat deze objecten op dinsdag 8 november om 19.00 uur bij Veilinggebouw de Zwaan geveild worden. Zowel architect Joop van Stigt als Frans van Riel waren prominente verzamelaars van Dogonvoorwerpen en verkregen deze direct via Herman Haan.

De opbrengst van de voorwerpen die geveild worden uit de collectie van Joop van Stigt komt ten goede aan de net opgerichte Stichting Dogon Cultuur die samenwerkt met de Stichting Dogon Onderwijs. Deze stichting bestaat meer dan 20 jaar en wordt geleid door één van de zonen van Joop van Stigt, Jurriaan van Stigt, tevens architect. De Stichting Dogon Onderwijs heeft als missie de levenskwaliteit van het Dogonvolk te verbeteren door middel van onderwijs maar is inmiddels op vele terreinen actief: van bouwen, waterputten en pompen realiseren, tot het opzetten van onderwijsprogramma's, vrouwenemancipatie, en tegen gaan van de verwoestijning. De opbrengst van de collectie zal specifiek worden ingezet om de Dogoncultuur lokaal te onderwijzen en te behouden.

Tot op de dag van vandaag heeft Nederland een leidende rol in het onderzoek naar het Tellemvolk en de Dogon. Enkele van de aangeboden objecten zijn gevonden in de Tellem grotten en dateren van voor 1500. Andere objecten zijn uit de tijd van de Dogon, die de Tellemcultuur incorporeerde in hun eigen sculpturen met een abstractie en reductie van het menslichaam tot een bijna architectonische kwaliteit.

Beelden uit de Collectie Joop van Stigt

Nieuwe Passeerdersstraat 78 e. info@dogononderwijs.nl
1016 XP Amsterdam t. +31(0)20-62 29 314
www.dogononderwijs.nl IBAN NL27INGB0004538261